

ВА 102

МИКРОИКОНОМИКА

Приета: прот. №13/11.03.2016г.

Лектор: доц. д-р М. Нейчева

АНОТАЦИЯ

Курсът разширява и обогатява познанията, придобити от въведението в икономическата теория, като се фокусира върху поведението на домакинствата и фирмите на пазарите на потребителски блага, както и на факторните пазари. Поставя се акцент върху сравнителния анализ на формите на пазарна организация – пазарните структури – и ефекта им върху благосъстоянието. Разглеждат се и проблемите на общото равновесие, пазарните дефекти, подходящата диференциация и бедността, формите на държавна намеса на пазарите.

ОСНОВНИ ЦЕЛИ И ИЗХОДНИ УЧЕБНИ РЕЗУЛТАТИ

Основна цел на дисциплината е да формира знания за принципите на функциониране на продуктите и факторни пазари и за предпоставките и механизмите за взимане на решения от стопанските субекти на тези пазари. Курсът доразвива икономическия начин на мислене като поставя акцент върху концепцията за алтернативната цена, пределните ползи и пределните разходи.

Очаква се студентите да придобият *знания* за:

1. Механизма за оптимизиране на потребителския избор
2. Видовете и динамиката на фирмените разходи в кратък и в дълъг период.
3. Оптималните производствени решения на пазарите със съвършена конкуренция
4. Характеристиките на продуктите пазари с несъвършена конкуренция (монопол, монополистична конкуренция, олигопол) и съответстващото поведение на фирмата
5. Видовете структури на пазарите на производствени фактори (труд, земя, капитал) и оптималните фирмени решения на тези пазари
6. Условието за постигане на общо равновесие и ефективност в икономическата система
7. Проблемите на разпределението на доходите и бедността в икономиката.

ПРЕДПОСТАВКИ

Дисциплината се предхожда от обучение по макроикономика, включващо и въвеждащите теми в икономическата теория. Това налага предварително слушане на курса по макроикономика.

СТАТУТ И СТРУКТУРА

специалност	статут	Кредити	редовно обучение				задочно обучение			
			л	с	у	общ	л	с	у	общ
Финанси	Задължителна	6	30	30		60	30		30	
Счетоводство и контрол	Задължителна	6	30	30		60	30		30	
Маркетинг	Задължителна	6	30	30		60	30		30	
Бизнес администрация	Задължителна	6	30	30		60	30		30	
Международни икономически отношения	Задължителна	6	30	30		60	30		30	
Икономика и маркетинг на туризма	Задължителна	6	30	30		60	30		30	

СЪДЪРЖАНИЕ НА КУРСА

Раздел I. Потребителско поведение и търсене

Тема 1. Предпочитания, бюджетно ограничение и потребителски избор

Потребителският избор и детерминантите на търсенето. Ползност. Обща и пределна ползност. Закон за намаляващата пределна ползност. Криви на безразличието и пределна норма на заместване. Линия на бюджетното ограничение. Оптимален потребителски избор – условие за равновесие.

Тема 2. Промени в потребителския избор. Крива на търсене

Извеждане на зависимостта между дохода и потреблението – крива на Енгел. Нормални и малоценни стоки. Ефект на дохода и ефект на заместване при нормалните и малоценни стоки. Стоки на Джифън. Крива на индивидуално търсене и крива на пазарно търсене. Потребителски излишък. Приложение на теорията на потребителския избор на пазара на труда и пазара на капитала

Раздел II. Теория на предлагането. Съвършена конкуренция

Тема 3. Производството в кратък период: общ, среден и пределен продукт

Производство и производствена функция. Кратък и дълъг периоди в производството. Производствена функция в кратък и в дълъг период. Изчисляване и динамика на общия, средния и пределния продукти на фирмата. Закон за намаляващата пределна възвращаемост

Тема 4. Фирмени приходи, разходи и печалба

Икономически срещу счетоводен подход към разходите. Видове приходи. Счетоводна, нормална и икономическа печалба. Видове разходи в кратък период. Общи, пределни и средни разходи: дефиниция, изчисляване и зависимост.

Тема 5. Съвършена конкуренция в кратък период

Пазарна структура – дефиниция и видове. Характеристики на пазарите със съвършена конкуренция. Фирмена крива на търсене на произвеждания продукт. Оптимални решения в кратък период. Видове печалба в състояние на краткосрочно равновесие. Фирмената и пазарна крива на предлагане. Излишък на производителя

Тема 6. Поведение на фирмата в дълъг период

Дългосрочни разходи. Възвръщаемост от мащаба: дефиниция, измерване и видове. Вътрешни икономии и загуби от мащаба. Дългосрочно приспособяване на съвършено конкурентните отрасли. Равновесие на фирмата в дълъг период. Външни икономии и загуби от мащаба. Дългосрочна отраслова крива на предлагане

Раздел III. Несъвършена конкуренция

Тема 7. Чист монопол. Регулиране и ценова дискриминация

Особености и общи характеристики на пазарите с несъвършена конкуренция. Източници на пазарна сила. Еластичност на търсене, общ и пределен приход на монополиста. Оптимални решения в кратък период. Сравнение между монопол и съвършена конкуренция. Естествен монопол. Ценова дискриминация. Държавна намеса при монопол: регулиране и ценови стратегии. Предимства на монополите

Тема 8. Модели на частична конкуренция: монополистичната конкуренция и олигопол

Индикатори за определяне вида на пазарната структура в отрасъла. Отличителни характеристики на пазарите с монополистична конкуренция. Оптимални решения в кратък период. Сравнение между съвършена и монополистична конкуренция: излишен капацитет. Олигопол: дефиниция, видове, модели на съгласуван и несъгласуван олигопол. Сравнение между пазарните структури

Раздел IV. Пазари на производствени фактори

Тема 9. Поведение на фирмата на пазарите на производствени фактори

Видове пазарни структури на факторните пазари според броя на продавачите. Конкурентен пазар. Оптимално количество при един променлив производствен фактор. Фирмена крива на търсене на фактор за производството. Промяна в наетото количество. Оптимална комбинация при няколко променливи производствени фактора. Ефект на заместване и производствен ефект

Тема 10. Пазар на труда

Крива на пазарно предлагане на труд. Фактори, влияещи върху заплащането на труда. Икономическа рента. Дискриминация на пазара на труда. Монопсон на пазара на труда: дефиниция, наемане на труд, сравнение с конкурентния пазар на труда. Билатерален (двустранен) монопол. Намеса на държавата на пазара на труда.

Тема 11. Пазар на капитала. Пазар на земята

Инвестиции и капитал. Видове капитал. Труд и човешки капитал. Финансови пазари. Норма на очаквана възвръщаемост. Крива на фирмено търсене на капитал. Бъдеща и настояща стойност. Процес на дискотиране на очакван поток от доходи и приложението му при оценка на инвестиционни проекти. Предлагане и търсене на земя. Рента

Раздел V. Ефективност на пазарите и публичен сектор

Тема 12. Общо равновесие, ефективност и пазарни дефекти

Частично и общо равновесие. Съвършена конкуренция и ефективност. Външни ефекти: несъвършена конкуренция, публични блага, странични ефекти и асиметрична информираност. Необходимост и форми на държавна намеса на пазарите.

Тема 13. Подходна диференциация и бедност

Видове доходи. Подходна диференциация – предпоставки и измерване. Крива на Лоренц и коефициент Джини. Бедност и измерване на бедността. Подходна диференциация и бедност в България и европейските страни

ПЛАНИРАНИ УЧЕБНИ ДЕЙНОСТИ И МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ

Класически присъствени (face-to-face) занятия, визуално обучение, електронно обучение чрез платформа Moodle, експеримент, видеоматериали, видеопрезентации, практически казуси, задачи с използване на приложен софтуер, електронни ресурси

МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Работа на всеки студент през семестъра се оценява с текуща оценка. Тя се получава от полагането на два теста по време на семестъра. При формирането на тази оценка се има предвид и активността на студента в дискусиите по време на семинарните занятия.

Семестриалният изпит е тест. Освобождаване от него се допуска при текуща оценка Мн. добър (5) или Отличен (6). При формирането на крайната оценка освен резултата от семестриалния изпит се има предвид и оценката от текущото оценяване. Тя се изчислява по формулата: Кр. оценка = 0.2 * (оценка от текущ контрол) + 0.8 *(оценка от изпита).

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Младенова, З., ред., Микроикономика. 4то изд., Стено, Варна, 2012.
2. Нейчева, М., Микроикономика: лекционен курс. Експрес, Габрово, 2010.
3. Ракарова, С., Пътеводител по микроикономика. Нов български университет, София, 2014.
4. Йотова, Л. Микроикономика. 2^{po} изд. Издателски комплекс УНСС, София, 2013.
5. Танова, П., Пазарни структури, УИ „Стопанство”, 2008.
6. Шелинг, Т., Микромотиви и макроповедение. изд. „Изток-Запад“, 2014.
7. Hal Varian, Intermediate microeconomics with calculus: a modern approach. 1st Ed., 2014, W.W.Norton and Company.
8. McConnell, C., S. Brue, S. Flynn, Microeconomics. 20th Ed, McGraw Hill, 2014.
9. Mankiw, G., Principles of Microeconomics. 7th Ed., South-Western College Pub., 2014.
10. Pindyck, R., D. Rubinfeld, Microeconomics. 9th Ed., Pearson, 2017.

Електронни ресурси:

11. Нейчева, М., Помагало по микроикономика, Бургаски свободен университет, 2016.
12. Комисия за защита на конкуренцията, <http://www.cpc.bg/>
13. Комисия за защита на потребителите, <https://www.kzp.bg/>.
14. сп.Регал, www.regal.bg
15. <http://www.marketwatch.com/>

ИЗПИТЕН ВЪПРОСНИК

ВА 102

МИКРОИКОНОМИКА

Лектор: доц. д-р Мария Нейчева

Раздел I. Потребителско поведение и търсене

Тема 1. Предпочитания, бюджетно ограничение и потребителски избор

Потребителският избор и детерминантите на търсенето. Ползност. Обща и пределна ползност. Закон за намаляващата пределна ползност. Криви на безразличието и пределна норма на заместване. Линия на бюджетното ограничение. Оптимален потребителски избор – условие за равновесие.

Тема 2. Промени в потребителския избор. Крива на търсене

Извеждане на зависимостта между дохода и потреблението – крива на Енгел. Нормални и малоценни стоки. Ефект на дохода и ефект на заместване при нормалните и малоценни стоки. Стоки на Джифън. Крива на индивидуално търсене и крива на пазарно търсене. Потребителски излишък. Приложение на теорията на потребителския избор на пазара на труда и пазара на капитала

Раздел II. Теория на предлагането. Съвършена конкуренция

Тема 3. Производството в кратък период: общ, среден и пределен продукт

Производство и производствена функция. Кратък и дълъг периоди в производството. Производствена функция в кратък и в дълъг период. Изчисляване и динамика на общия, средния и пределния продукти на фирмата. Закон за намаляващата пределна възвращаемост

Тема 4. Фирмени приходи, разходи и печалба

Икономически срещу счетоводен подход към разходите. Видове приходи. Счетоводна, нормална и икономическа печалба. Видове разходи в кратък период. Общи, пределни и средни разходи: дефиниция, изчисляване и зависимост.

Тема 5. Съвършена конкуренция в кратък период

Пазарна структура – дефиниция и видове. Характеристики на пазарите със съвършена конкуренция. Фирмена крива на търсене на произвеждания продукт. Оптимални решения в кратък период. Видове печалба в състояние на краткосрочно равновесие. Фирмената и пазарна крива на предлагане. Излишък на производителя

Тема 6. Поведение на фирмата в дълъг период

Дългосрочни разходи. Възвръщаемост от мащаба: дефиниция, измерване и видове. Вътрешни икономии и загуби от мащаба. Дългосрочно приспособяване на съвършено конкурентните отрасли. Равновесие на фирмата в дълъг период. Външни икономии и загуби от мащаба. Дългосрочна отраслова крива на предлагане

Раздел III. Несъвършена конкуренция

Тема 7. Чист монопол. Регулиране и ценова дискриминация

Особености и общи характеристики на пазарите с несъвършена конкуренция. Източници на пазарна сила. Еластичност на търсене, общ и пределен приход на монополиста. Оптимални решения в кратък период. Сравнение между монопол и съвършена конкуренция. Естествен монопол. Ценова дискриминация. Държавна намеса при монопол: регулиране и ценови стратегии. Предимства на монополите

Тема 8. Модели на частична конкуренция: монополистичната конкуренция и олигопол

Индикатори за определяне вида на пазарната структура в отрасъла. Отличителни характеристики на пазарите с монополистична конкуренция. Оптимални решения в кратък период. Сравнение между съвършена и монополистична конкуренция: излишен капацитет. Олигопол: дефиниция, видове, модели на съгласуван и несъгласуван олигопол. Сравнение между пазарните структури

Раздел IV. Пазари на производствени фактори

Тема 9. Поведение на фирмата на пазарите на производствени фактори

Видове пазарни структури на факторните пазари според броя на продавачите. Конкурентен пазар. Оптимално количество при един променлив производствен фактор. Фирмена крива на търсене на фактор за производството. Промяна в наетото количество. Оптимална комбинация при няколко променливи производствени фактора. Ефект на заместване и производствен ефект

Тема 10. Пазар на труда

Крива на пазарно предлагане на труд. Фактори, влияещи върху заплащането на труда. Икономическа рента. Дискриминация на пазара на труда. Монопсон на пазара на труда: дефиниция, наемане на труд, сравнение с конкурентния пазар на труда. Билатерален (двустранен) монопол. Намеса на държавата на пазара на труда.

Тема 11. Пазар на капитала. Пазар на земята

Инвестиции и капитал. Видове капитал. Труд и човешки капитал. Финансови пазари. Норма на очаквана възвръщаемост. Крива на фирмено търсене на капитал. Бъдеща и настояща стойност. Процес на дисконтиране на очакван поток от доходи и приложението му при оценка на инвестиционни проекти. Предлагане и търсене на земя. Рента

Раздел V. Ефективност на пазарите и публичен сектор

Тема 12. Общо равновесие, ефективност и пазарни дефекти

Частично и общо равновесие. Съвършена конкуренция и ефективност. Външни ефекти: несъвършена конкуренция, публични блага, странични ефекти и асиметрична информираност. Необходимост и форми на държавна намеса на пазарите.

Тема 13. Подходна диференциация и бедност

Видове доходи. Подходна диференциация – предпоставки и измерване. Крива на Лоренц и коефициент Джини. Бедност и измерване на бедността. Подходна диференциация и бедност в България и европейските страни

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Младенова, З., ред., Микроикономика. 4то изд., Стено, Варна, 2012.
2. Нейчева, М., Микроикономика: лекционен курс. Експрес, Габрово, 2010.
3. Ракарова, С., Пътеводител по микроикономика. Нов български университет, София, 2014.
4. Йотова, Л. Микроикономика. 2^{po} изд. Издателски комплекс УНСС, София, 2013.
5. Танова, П., Пазарни структури, УИ „Стопанство”, 2008.
6. Шелинг, Т., Микромотиви и макроповедение. изд. „Изток-Запад“, 2014.
7. Hal Varian, Intermediate microeconomics with calculus: a modern approach. 1st Ed., 2014, W.W.Norton and Company.
8. McConnell, C., S. Brue, S. Flynn, Microeconomics. 20th Ed, McGraw Hill, 2014.
9. Mankiw, G., Principles of Microeconomics. 7th Ed., South-Western College Pub., 2014.
10. Pindyck, R., D. Rubinfeld, Microeconomics. 9th Ed., Pearson, 2017.

Електронни ресурси:

11. Нейчева, М., Помагало по микроикономика, Бургаски свободен университет, 2016.
12. Комисия за защита на конкуренцията, <http://www.cpc.bg/>
13. Комисия за защита на потребителите, <https://www.kzp.bg/>.
14. сп.Регал, www.regal.bg
15. <http://www.marketwatch.com/>